

G. V. PLEHANOVILLE

4. IV. 02.

Hyvä G. V.! Lähetään Teille otrezkamaita * koskevan kirjoitukseni¹⁴³. Olkaa hyvä ja luettuanne lähettäkää se P. B:lle tämän kirjeen kanssa, sillä jos hyväksytte suunnitelman, jota olen alunpitäen kannattanut (t.s. että tämä artikkeli olisi niin sanoakseni yhteisen luonnoksemme yhteistä puolustamista), niin on sovittava yhdessä myös tarpeellisista korjauksista. Mutta jos hylkääte tuon suunnitelman, täytyy asiaa järjestellä jollain muulla tavalla.

Paikoitellen olen lainannut ohjelman yleistä osaa (periaatejulistusta) oman luonnokseni mukaan; on itsestään selvää, että tämä tulee muuttumaan, jos minun luonnokseni hylätään. (Eräitä lainauksia voisin siinä tapauksessa ottaa Erfurtin ohjelmasta, ellei Teillä ole mitään sitä vastaan.)

Velika Dmitrijevna teki paikoitellen reunahuomautuksia, esittämättä kuitenkaan aina tarkalleen muutosehdotuksia. Olkaa hyvä ja ilmoittakaa mielipiteenne niistä kohdista. Eräästä kohdasta haluaisin sanoa muutaman sanan oman kantani puolustukseksi. Velika Dmitrijevna ehdottaa, että sivut 79—82¹⁴⁴ jätettäisiin pois, enkä minä tietenkään ryhtyisi niitä erikoisemmin puolustelemaan. Mutta hän oli näkevinään noilla sivuilla vielä „konnamaisuuden avustamista”, kun luonnoksessa ei anneta etusijaa pienvuokraajille (kansallistetun maan vuokraajille), vaan edellytetään

* Otrezkamaat — maat, jotka Venäjän tilanherrat lohkaisivat itselleen talonpoikain viljelyksessä olleista maista vuoden 1861 „talonpoikaisreformia” toimeenpan-
taessa. Suom.

annettavaksi maata yhtäläisesti sekä suur- että pienvuokraajille *sillä ehdolla*, että he noudattavat agraarilakeja ja (NB) käyttävät maata ja hoitavat karjaa järjestyksellisesti.

Hän väittää, että se on „konnamaista”, koska „riikkaat kahmivat kaiken”, ja parannettujen viljelysmenetelmien vuoksi $\frac{9}{10}$ työläisistä jää työttömäksi eivätkä mitkään agraarilait heitä auta.

Mielestäni tämä vastaväite ei päde, koska (1) tässä pidetään silmällä jo varsin pitkälle kehittyntä porvarillista yhteiskuntaa, jossa harva musikka tulee toimeen ilman palkkatyöläisiä; (2) „riikkaat” voivat silloin saada maata vain siinä tapauksessa, että suurtalous on teknillisesti ja taloudellisesti „jaloillaan”, mutta sitä ei voida aikaansaada heti, joten Velika Dmitrijevnaa pelottavaa äkkisiirtymistä ei voi tapahtua; (3) suurtuotannon kiertämättömänä seurauksena on tietysti se, että koneet syrjäyttävät työläisiä, mutta emmehän me rakenna toiveitamme siihen, että kapitalismin ristiriitojen kehitys pysähtyy, vaan siihen, että ne kehittyvät täyteen mittaansa; parempi maanviljely edellyttää samalla jättiläismäistä teollisuuden kasvua sekä lisääntyntä väestön virtaamista maalta; (4) ehdotettu toimenpide ei suinkaan auta mitään „konnia”, vaan se on päinvastoin *ainoa* porvarillisessa yhteiskunnassa *ajateltavissa oleva* toimenpide, jonka avulla voidaan vaikuttaa „konnuutta” vastaan, sillä se rajoittaa suoranaisesti niin *työntekijän riistämistä* ja *maan ryöstöviljelystä* kuin myös karjan huonontumista. Juuri pientuottaja *haaskaa erikoisesti* sekä ihmisten, maan että karjan voimia porvarillisessa yhteiskunnassa.

Jos Tekin olette sitä mieltä, että sivut 79—82 on jätettävä pois, niin olkaa hyvä ja neuvokaa, miten sivulla 92 olevaa huomautusta olisi muutettava ¹⁴⁵.

Mitä mieltä olette siitä, voidaanko ohjelman agraarikysymystä koskeva osa (ja sitä koskevat huomautukset) yleensä painattaa muusta ohjelmasta irrallisena, ennen koko ohjelman julkaisemista?

V. I:n artikkelin korjausvedokset sain eilen ja lähetin Dietzille. Eilen lähetin niin ikään Teidän osoitteellanne lisää hänen kirjoituksensa korjausvedoksia. (Asian jouduttamiseksi hän voisi lähettää korjatut vedokset suoraan Dietzille.)

Tsvetov parasta ei ole kuulunut enää kolmeen viikkoon kerrassaan mitään. Hänet on varmaan pidätetty. Se olisi meille tavattoman suuri menetys!

Puristan lujasti kättänne. Teidän *Frey*

5. IV. P. S. Sain juuri kirjeenne. Annoin sen väelle luettavaksi. Vastaamme lähipäivinä.

Olkaa hyvä ja lähettäkää *heti paikalla* Bergin luonnos (jota nimitätte komission luonnokseksi)¹⁴⁶ osoitteella: *Frau Kiroff, Schraudolfstrasse, 29, III l. bei Taurer. Hyvin kiireesti*, sillä heillä *ei ole jäljennöstä* eivätkä he ymmärrä huomautuksianne. (Kaikkien esittämänä „kolmantena tienä” pitäisin henkilökohtaisesti viisaampana saattaa julkisuuteen molemmat luonnokset, mutta enemmistö on nyt nähtävästi toista mieltä.) Agraarikirjat lähetän Teille. Velika Dmitrijevna lienee suostuvainen lieventämään legaalisten marxilaisten „sätintää”.

Lähetetty Münchenistä Geneveen

Julkaistu ensi kerran v. 1928

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*